

NYHETER Ett steg närmare strategi mot allergi

Regeringen kommer att tillsätta en utredning om astma- och allergivården om den vinner valet. ► sid 14

INTERVJU

Filippa Reinfeldt vill sätta den före- byggande vården i fokus.

► sid 8-9

dagensmedicin.se

PRIS 40 KR

DAGENS Medicine

NR 36 ONSDAG 8 SEPTEMBER 2010

ILLUSTRATION: ELIN BRANDER

PÅ KOLLISIONSKURS. I Folksams styrelse sitter flera ledande socialdemokrater, bland andra LO-ordföranden Wanja Lundby Wedin. Trots det säljer bolaget privata vårdförsäkringar, tväremot partilinjen som drivs av bland andra Ylva Johansson.

Folksam

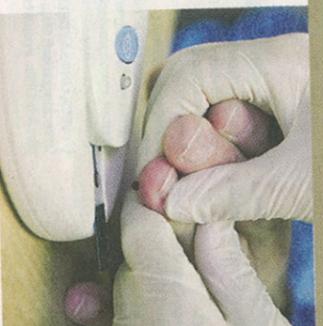
S-toppar bidrar till ”gräddfil” i vården

Sjukvårdsförsäkring Samtidigt som Socialdemokraternas Ylva Johansson propagerar mot ”gräddfiler” säljer Folksam, som står nära S, privata sjukvårdsförsäkringar. ► sid 4-5

MEDICINSKA NYHETER

Nytt stöd för att Pradaxa slår Waran

Den nya propphämmaren Pradaxa ger bättre skydd än Waran mot stroke, oavsett hur välinställda patienterna är på Waran. Det visar en ny interaktionsanalys. ► sid 18

PÅ JOBBET BEMANNING Inhyrd personal fortsätter kosta

Sjukvårdshuvudmännen spenderade 935 miljoner på att hyra in personal det första halvåret i år. I runt hälften av landstingen ökar bemanningskostnaden. ► del 2 sid 3

NYHETER Har sålt vaccin för 50 miljoner i väntan på dom

Sanofi Pasteur MSD överklagade landstingens upphandling av HPV-vaccin. I väntan på dom tjänar företaget stora pengar på att sälja vaccin till oroliga föräldrar. ► sid 5

FOTO: STEFAN NILSSON

NYHETER Mindre narkosgas sparar halv miljon

Stellan Eriksson och kollegorna på Capio St Görans sjukhus har halverat förbrukningen av narkosgasar på bara några månader. ► sid 10

NYHETER Få taxeläkare har fått en ersättare

376 läkare och sjukgymnaster anmälde under det första året med ersättningsetablering att de ville sälja sin mottagning – men bara 133 överlåtelse blev av. ► sid 7

NYHETER ”Personalen avgör NKS framgång”

Om Nya Karolinska Solna ska lyckas måste sjukhuset få med alla medarbetare på tåget från början. Det säger James K Stoller, från sjukhuset som inspirerat NKS. ► sid 17

femta: bemanning

Hyriakarna fortsatt hög kostnad för landstingen

1. Vilket landsting har högst kostnad för inhyrd personal? 2. Vilket landsting har lägst kostnad för inhyrd personal? 3. Vilket landsting har högst kostnad för bemanning? 4. Vilket landsting har lägst kostnad för bemanning? 5. Vilket landsting har högst kostnad för bemanning? 6. Vilket landsting har lägst kostnad för bemanning?

Titel: De om stora efterfrågorna på dockingen Mikron

nyheter

Jag försökte mest ha koll på hur han mådde genom att ta pulsen och se på färgen på läpparna.

Handelsminister **Ewa Björling** (M) till TT om hur hon under ett valmöte i Norrtälje fick hjälpa till med hjärt-lungräddning på en äldre man. Ewa Björling är docent i virologi och har en bakgrund på Karolinska institutet. Hon har även arbetat på akutmottagning.

PALLIATIV VÅRD

Silvia inviger hospice för barn i Stockholm

Behovet av ett hospice speciellt riktat till barn har diskuterats i Stockholms läns landsting under flera år, se bland annat Dagens Medicin nr 45/07.

I morgon, den 9 september, invigs Nordens första barn- och ungdomshospice, Lilla Erstagården, i Nacka utanför Stockholm. Hospicet kommer att drivas av Ersta diakoni. Inviger gör Drottning Silvia tillsammans med Filippa Reinfield (M), sjukvårdslandstingsråd i Stockholms läns landsting.

PRIMÄRVÅRD

Läkare kan tvingas byta arbetsplats

Thomas Ylvén, landstingsråd för Vänsterpartiet och ordförande för personalutskottet i Landstinget Dalarna, tänker omplacera läkare till vårdcentraler där ingen vill jobba. Han gör sitt utspel med anledning av situationen vid vårdcentralen Ludvika Norra där hela verksamheten bärs upp av hyrläkare.

– Om vi inte får fasta läkare till Norra så får vi stationära fasta läkare från andra håll i länet där, säger Thomas Ylvén till Dalarnas Tidningar. www.dagensmedicin.se

POLITIK

Landstingsdirektör lämnar Västerbotten

Sofie Edberg slutar vid årsskiftet som landstingsdirektör i Västerbottens läns landsting.

– Jag känner stor respekt för vad en ny politisk mandatperiod, ny politisk organisation och nya politiker innebär i form av stora förändringar på landstingsstyrv- och ledningssystem. Det kräver oerhört mycket av en landstingsdirektör. Jag känner mig inte tillräckligt motiverad i nuläget, säger Sofie Edberg i ett pressmeddelande. www.dagensmedicin.se

LÄKARFÖRBUNDET

SD-politiker sitter kvar i fackstyrelse

Överläkaren Mats Erlandsson som är en av Sverigedemokraternas toppkandidater i Skånes regionalval, se Dagens Medicin nr 35/10, får tills vidare sitta kvar som styrelsemedlem i Östra Skånes läkarförning. Enligt föreningens ordförande Ulla Feuk har Mats Erlandsson inga uppdrag mot regionen och därför är hans partipolitiska kandidaturlämnat inget problem.

– Skulle han däremot bli invald i regionfullmäktige kan han inte sitta kvar, säger Ulla Feuk.

Läkarförbundets centralstyrelse kommer inte att behandla ärendet eftersom det lösts lokalt.

S-toppar bidrar till

När man sitter i Folksamms styrelse så måste man även ta affärsmässiga hänsyn.

SPRICKA. Hans Tilly försvarar gräddfilerna med att Folksam måste tänka "affärsmässigt", något som enligt Yva Johansson inte påverkar partiet.

Socialdemokraterna angriper regeringen för att skapa gräddfiler i sjukvården. Men samtidigt säljer Folksam, som står nära S, sjukvårdsförsäkringar som ger snabbare vård för den som betalar.

Socialdemokraterna har under valförelsen anklagat den borgerliga alliansen för att skapa gräddfiler i sjukvården, något som de rödgröna partierna har lovat att avskaffa om de vinner valet.

I praktiken innebär det att sjukhus eller andra enheter inom vårdens som i huvudsak tar emot patienter som landstinget betalar för, inte samtidigt ska kunna ta emot patienter som betalar privat, vilket ofta sker via en sjukvårdsförsäkring.

Men parallellt med att Socialdemokraternas sjukvårdspolitiska talesperson Yva Johansson kritiserar gräddfilerna har ett antal av partiets tunga politiker bidragit till att öppna gräddfilen för fler. Detta

genom att som styrelseledamöter i Folksam säga ja till att börja sälja privata sjukvårdsförsäkringar.

Tre personer som siter med i Socialdemokraternas partistyrelse elter partiets verkställande utskott återfinns också i Folksams styrelse. Dessa är LO:s ordförande Wanda Lundby-Wedin, Ella Nilja, Hotel ja restaurangfackets ordförande och Hans Tilly, ordförande för Byggnads.

Säger en sak, men gör en annan

Hans Tilly minns inte hur resonemanget fördes inom Folksams styrelse när företaget beslutade att börja sälja privata sjukvårdsförsäkringar.

– Jag tycker att vi ska ha ett samhälle där det inte finns några grädd-

filer och alla har samma rätt till god vård. Även om man har den ideologiska uppfattningen när man sitter i Folksams styrelse, måste man också ta affärsmässiga hänsyn där, säger Hans Tilly.

Hur påverkas Socialdemokraternas trovärdighet av att ni säger en sak men gör en annan?

– Nu har vi den här marknaden och då kan inte Folksam överlämna den helt till andra aktörer. Jag hoppas att vi kan bidra till att skapa alternativ och ett bättre system så att fler kan välja de produkter som Folksam har.

Han betonar att Byggnads inte diskuterat att erbjuda sina medlemmar sjukvårdsförsäkringar eftersom detta skulle vara ett ideologiskt steg mot att undergräva den gemensamt finansierade sjukvården.

Talesperson ser inga problem

Yva Johansson anser inte att hennes eller Socialdemokraternas trovärdighet påverkas av att sammanpersoner som i partiet vill stoppa gräddfilen i sin roll som styrelse-

INTE SVARAR. Dagens Medicin har sökt Wanda Lundby-Wedin (till vänster) och Ella Nilja för en kommentar, men de har valt att inte svara.

ledamöter i Folksam bidrar till att öppna gräddfilen.

– Jag är inte med i Folksam och partiet äger inte Folksam, så nej, det påverkar inte min trovärdighet, säger Yva Johansson.

Blir det inte märkligt när partipresidenter fattar beslut som går emot vad ni vill?

– Folksam får svara för sig. Jag är emot att man ska kunna köpa sig förtur och den möjligheten kommer att stoppas om jag får styra.

Henrik Kennedy 08-566 241 25
henrik.kennedy@dagensmedicin.se

100

nya apotek har öppnat i Sverige efter omregleringen av apoteksmarknaden, uppger Sveriges Apoteksförening. Enligt branschorganisationen har också 167 apotek förbättrat sina öppettider efter omregleringen.

Gräddfil

Jag är emot att man ska kunna köpa sig förtur och det kommer att stoppas om jag får styra.

Gräddfil ger snabb vård

Den som skaffar sjukvårdsförsäkring hos Folksam kan få vård på Capio S:t Görans sjukhus i Stockholm. Precis den "gräddfil" som Socialdemokraterna vill stoppa.

Folksam är än så länge små på marknaden för privata sjukvårdsförsäkringar. Av de cirka 500 000 svenskar som har en sådan försäkring är bara runt 2 000 kunder hos Folksam. Sjukvården har Folksam handlat upp i ett avtal med sjukvårdsföretaget Capio, som sköter den medicinska bedömningen och sedan slussar patienten vidare till någon av sina egna enheter eller till någon annan privat vårdgivare. Detta innebär att den som försäkrar sig i Folksam kan få vård vid Capio S:t Görans sjukhus, som i övrigt nästan bara har patienter som Stockholms läns landsting betalar för. Därmed uppstår exakt den blandning av privat och offentligt

finansierade patienter som Socialdemokraterna vill sätta stopp för.

- Det är allvarligt eftersom det öppnar för en ojämlig sjukvård, säger Ylva Johansson, sjukvårdspolitisk talesperson för (S).

Försäkrade patienter får förtur

Enligt Capio S:t Görans prioriteras alla patienter utifrån medicinska behov och försäkrings- och landstingspatienter får samma behandling. Men eftersom vissa av Folksams sjukvårdsförsäkringar gör att patienten inte behöver remiss så kan försäkrade patienter få vård snabbare än dem som kommer från landstinget.

- Man kan få snabbare sjukvård, men inte tränga undan någon annan, säger Åke Strandberg, affärsrådesansvarig för Capio specialiskliniker.

Henrik Kennedy

Viss lindring med omstridd matta

Behandling med spikmatta kan hjälpa patienter mot intensiv smärta. Där- emot syns inga långsiktiga effekter, enligt en studie från Karlstads universitet. Den nya studien är den första som har gjorts om de omdiskuterade spikmattornas medicinska effekter.

Företag gör miljonvinst på försenat vaccinbeslut

Företaget Sanofi Pasteur MSD överklagade landstingens upphandling av HPV-vaccin. I väntan på Förvaltningsrättens beslut har företaget tjänat drygt 50 miljoner kronor på att sälja vaccinet till oroliga tonårsföräldrar. Trots att det snart blir gratis.

Vilken dag som helst väntas förvaltningsrättens beslut om landstingens upphandling av HPV-vaccin.

- Antingen i slutet av denna vecka eller i nästa, säger Ulrika Alvinger, handläggare på förvaltningsrätten i Stockholm.

Det var i mars i år som det stod klart att Glaxo Smithkline, GSK, och företags vaccin Cervarix vann den åtråvärda upphandlingen.

Men konkurrenten, Sanofi Pasteur MSD, som marknadsför vaccinet Gardasil, begärde överprövning och sedan mars har förvaltningsrätten granskat landstingens beslut att välja Cervarix framför Gardasil.

Kampanjer för att sälja

Under tiden har företaget lanserat sju kampanjer för att marknadsföra och sälja Gardasil. Kampanjerna vänder sig till oroliga tonårsföräldrar, som uppmannas att vaccinera sina döttrar. Kostnaden för tre doser är drygt 3 300 kronor. Eftersom vaccinet ingår i högkostnadskyddet blir kostnaden "bara" som mest 1 800 kronor, något som företaget informerar om. Resten betalas av staten.

På så sätt har företaget lyckats sälja vaccin för drygt 50 miljoner kronor mellan mars och augusti i år. Detta trots att vaccinet inom en mycket snart framtid kommer att erbjudas gratis till alla flickor i årskurs 5 och 6 samt till alla flickor mellan 13 och 17 år, enligt rekommendation från Sveriges Kommuner och Landsting. Något som Sanofi Pasteur MSD inte infor-

SNART GRATIS. I väntan på nytt beslut om vem som ska få tillhandahålla vaccinet mot livmoderhalscancer har Sanofi Pasteur MSD tjänat miljoner.

Men Sanofi Pasteur MSD anser inte att företaget har intensifierat marknadsföringen i väntan på förvaltningsrättens beslut.

- Vi annonserar vare sig mer eller mindre, så vi har absolut ingen medveten strategi, säger Therése Lange, kommunikationschef på Sanofi Pasteur MSD Sverige.

- Jag kan förstå om en förälder blir sur om det är så att vaccinet snart erbjuds gratis. Men det är inte vår sak att informera om att det eventuellt blir gratis.

Kan försenas ytterligare

Om beslutet blir till Sanofi Pasteur MSD:s nackdel, kan företaget överklaga till kammarrätten, vilket kan försena processen ytterligare. Birgitta Rydberg utesluter inte att vaccinationen börjar ändå.

- Det får vi ta ställning till när domen kommer, domen måste ju granskas. Vi står och stampar i färdstun nu och måste komma igång så snart som möjligt, säger hon.

Johan Nilsson 08-566 741 08
johan.nilsson@dagensmedicin.se

Det är inte vår sak att informera om att det eventuellt blir gratis.

Therése Lange, om varför Sanofi Pasteur MSD Sverige inte talar om i sin reklam att HPV-vaccin snart blir utan kostnad.

merar om i sina kampanjer.

Birgitta Rydberg (FP), biträden de sjukvårdslandstingsråd i Stockholm, och drivande för att vaccinet ska ingå i det allmänna vaccinationsprogrammet är kritisk:

- Det är sorgligt hur ett företag utnyttjar en lucka i lagstiftningen på det här viset, säger hon.

Birgitta Rydberg ser kampanjerna som en effekt av att det är tillåtet att marknadsföra vaccin direkt till konsumenterna.

- De senaste uppgifterna säger dessutom att Gardasil inte skyddar mot så många förstadier av kondylom som företaget påstår, vilket gör det hela ännu mer oetiskt.

FAKTA

HPV-vaccin snart gratis

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, har rekommenderat landstingen att vaccinera alla flickor i årskurs 5 och 6 gratis. Utöver det rekommenderas de också att vaccinera alla flickor mellan 13 och 17 år.

De två vaccinerma Gardasil och Cervarix kostar i dag på apoteket 1 118 respektive 954 kronor per spruta. I samband med upphandlingen lade sig de båda bolagen på 317 respektive 210 kronor. Oavsett vaccin behövs tre sprutor för att uppnå ett fullgott skydd.

länga handläggningstider. Det är ett demokratiproblem, säger han. Landstingsrådet Birgitta Rydberg (FP) håller med:

- Det har tagit betydligt längre tid än vad det borde, säger hon.

Men enligt Ulrika Alvinger, handläggaren på förvaltningsrätten i Stockholm som har hand om ärendet, har landstingen delvis sig själva att skylla.

- Alla landsting fattade egna tilldelningsbeslut, där de talade om vem som vann upphandlingen. Det hade varit bättre om de hade kommit överens och samordnat upphandlingen, säger Ulrika Alvinger.

Johan Nilsson